

JULES GHEUDE

WAALSE COLUMNIST EN AUTEUR

“De verdwijning van België zou een einde maken aan de voortdurende en steriele twisten”

In het kader van ons communautaire dossier ‘institutionele zaken’ praatten we met Jules Gheude. De ondertussen 76-jarige Waalse columnist is oud-medewerker en biograaf van de Waalse voormalige federale minister François Perin. Gheude publiceerde meerdere essays en boeken over de Belgische communautaire kwestie. We hebben het met hem over de toekomst van België, of eerder over het testament volgens hem, en het rattachisme.

“Sinds 2010 is het steeds moeilijker om een federale regering te vormen”, vertelt Jules Gheude. “De crisis was toen zo groot dat de Franse Assemblée nationale twee van haar leden naar België stuurde om de situatie te analyseren. Het feit dat België opgedeeld is in twee grote gewesten, die meer en meer van elkaar verschillen, brengt het voortbestaan van België in gevaar. Dat was hun conclusie.” De verkiezingen volgend jaar zullen uitdraaien op een “dovemansgesprek” wanneer het gaat over een nieuwe staatsvorming, meent Gheude. “Volgend jaar wordt er een zevende staatsvorming verwacht. Aangezien de kloof op dat vlak zo groot is tussen Vlaanderen en Wallonië, zal dat wellicht eindigen in koning Filip die een onvindbare federale regering probeert achterna te hollen. Het feit is - maar de Franstalige leiders willen het niet erkennen - dat Vlaanderen zich niet meer als een deelstaat beschouwt, maar wel als een natie met de intrinsieke roeping om een soevereine staat te worden.”

Hoe kan men dan uit die impasse geraken?

“Als er geen federale regering gevormd kan worden, dan krijgen we een land dat niet meer bestaat. N-VA en Vlaams Belang hebben hetzelfde einddoel, namelijk de onafhankelijkheid van Vlaanderen. Zij zouden dan, als ze samen een absolute meerderheid hebben in het Vlaams Parlement, de onafhankelijkheid van Vlaanderen kunnen uitroepen. Hun parlementsleden hebben de volledige democratische legitimiteit om dat te doen. Zij zouden in feite slechts een van de hoofdpunten van hun programma's uitvoeren. Een onafhankelijk Vlaanderen zou het uiteenvallen van de Belgische staat betekenen. Door de afwezigheid van een sterke centrale macht in Brussel zou het niet mogelijk zijn zich daartegen te verzetten. Bovendien zou de Europese Unie alleen maar akte kunnen nemen van de feiten. Een Franse ambassadeur heeft mij trouwens ooit gezegd dat zijn land het eerste zou zijn om een soevereine Vlaamse staat te erkennen.”

Wat moet er gebeuren met Wallonië?

“De toekomst van Wallonië kan alleen verzekerd worden door zijn integratie in de Franse Republiek. Als Wallonië aan zijn lot zou worden overgelaten, zou het zich zulke inspanningen moeten getroosten dat het zou uitlopen op een sociaal bloedbad. Dat is de harde realiteit, zonder er een karikatuur van te maken.”

“In Vlaanderen krijg ik af en toe de vraag of ze in Namen, in de lades van het ‘Elysette’, een ‘Plan B’ hebben klaarliggen: de fameuze ‘WalloBrux’. Uit een peiling van maart 2013 blijkt dat 61 procent van de Walen een Waals-Brusselse staat wenst, mocht België uit elkaar vallen. Maar 68 procent van de Brusselaars pleit voor een onafhankelijk statuut. Dat is begrijpelijk. Voor een Europees gemiddelde van 100, wat betreft het bbb, staat Brussel-Hoofdstad op 200. Dat is 115 punten meer dan Wallonië. Maar er is ook het feit dat men met uiteenlopende zaken geconfronteerd wordt, met bevolkingen die sociologisch en menselijk sterk van elkaar verschillen. Bovendien zou die constructie geen geografische homogeniteit vertonen aangezien Brussel als een enclave in Vlaanderen ligt.”

Als er geen federale regering gevormd kan worden, dan krijgen we een land dat niet meer bestaat

“Hoe zou men, in deze nieuwe staat, de machten organiseren en het respectieve gewicht van Brussel en Wallonië meten? Zou men het gelijkheidsbeginsel toepassen, of liever dat van evenredigheid? Nu is het al moeilijk voor Walen en Brusselaars om één entiteit te vormen. De Waalse ultraregionalisten hebben een hekel aan de Franse gemeenschap. Zonder Vlaanderen zou België een totaal verschillend land zijn, geamputeerd van een belangrijk deel van zijn grondgebied. Dit rest-België zou geen aanspraak op een gelijke juridische persoonlijkheid kunnen maken. Een WalloBrux lijkt dus wel een hersenschim te zijn.”

Is het rattachisme, de aansluiting van Wallonië bij Frankrijk, dan de beste optie?

“De enige optie. Een van de argumenten die aangevoerd wordt om die te verwerpen, is dat de Waalse elites zeer gehecht zijn aan hun voorrechten en die niet willen kwijtraken. Maar tijdens de Staten-Generaal van Wallonië, die we in maart 2009 hielden aan de Universiteit van Luik, stelde Jacques Lenain, een voormalige hoge Franse ambtenaar, een ‘integratie-autonomieproject’ voor. Dat betekent dat in essentie het Belgische juridische erfgoed behouden wordt, maar het beschermt te-

gelijktijd via een eigen statuut de Waalse verworvenheden. De Walen blijven wat ze nu zijn, met hun instellingen en bevoegdheden, maar worden volwaardige Franse burgers. Niets zal verplicht zijn. Als de betrokken partijen akkoord gaan over een integratie-autonomieproject, dan zal dat voorgelegd worden in een referendum, zowel in Frankrijk als in Wallonië.” “Het integratie-autonomieproject biedt een dubbel voordeel. Wallonië blijft de facto binnen de Europese Unie en het komt Frankrijk toe om met Vlaanderen over de modaliteiten van de scheiding te onderhandelen, namelijk de schuld. In dat verband schreef Jacques Attali, voormalig adviseur van president François Mitterrand, op zijn blog van 9 september 2008: “De prijs die Frankrijk zou moeten betalen, zou zeker kleiner zijn dan de winst die het eruit haalt.”

Wat exact zou Frankrijk erbij winnen?

“Met de integratie van Wallonië zou de Republiek op vreedzame manier zowel territoriaal als demografisch winst boeken en zo het verschil met Duitsland gevoelig verkleinen. Wallonië is bovendien strategisch gelegen. Zijn natuurlijke rijkdommen, zijn communicatienetwerk, zijn cultuur, zijn onderzoekers en technologiebedrijven, zijn universiteiten en hogescholen, vormen allemaal belangrijke troeven. De bruid komt niet met lege handen (lacht).”

Uit de peilingen blijkt dat slechts een klein deel van de Walen gewonnen is voor een aansluiting bij Frankrijk...

“Ik ben ervan overtuigd dat het helemaal anders zal lopen de dag dat de afgrond in zicht komt. De Walen zullen pas reageren als ze met de harde realiteit worden geconfronteerd, met een forse daling van hun levensstandaard. In Frankrijk lijkt de publieke opinie bereid om Wallonië te verwelkomen: 66 procent en tot 75 procent in de grensstreken, volgens een peiling van France-Soir.”

Wat moet er volgens u gebeuren met Brussel?

“Vlaanderen mag dan van Brussel zijn hoofdstad gemaakt hebben, het kan toch niet ontkennen dat Brussel een volwaardig gewest geworden is. Zeker, het is een regio die als enclave in Vlaanderen ligt, maar ze beschikt over eigen grenzen. Dat feit is van groot belang als men weet dat bij de ontmanteling van ex-Joegoslavië de interne administratieve grenzen, die per definitie niet in internationale verdragen vastliggen, in het rapport van de commissie-Badinter van 1992 door de Europese Unie erkend werden. Toepassing van deze jurisprudentie zou dus impliceren dat men bij een splitsing van België rekening zou moeten houden met de geografische afbakening van Vlaanderen, Wallonië én Brussel. De Vlaamse en Franse gemeenschappen kunnen immers niet afgebakend worden. Uit een studie van Rudi Janssens (VUB) in 2013, blijkt dat 73 procent van de Brusselaars autonoom wil blijven als België verdwijnt. Slechts 4,6

procent kiest voor Wallonië en 4 procent voor Vlaanderen.”

“De specifieke situatie van de Duitstalige gemeenschap moet ook even vermeld worden. Ongetwijfeld was de inlijving ervan bij het Waals Gewest een vergissing. Vanzelfsprekend moet ze, ingeval België van de kaart verdwijnt, haar eigen lot vrij kunnen bepalen. Zoals u ziet, zou de verdwijning van België op geen enkele manier het einde van de wereld betekenen. Integendeel, het zou een einde maken aan de voortdurende en steriele twisten.”

De toekomst van Wallonië kan alleen verzekerd worden door zijn integratie in de Franse Republiek

Een win-winsituatie voor iedereen?

“In zijn laatste interview met Le Soir in 2011, verklaarde François Perin: ‘De Vlaamse Beweging heeft over de hele lijn gewonnen. Een natie is geboren, met een collectief gevoel. Bart De Wever ligt in die lijn. Logischerwijs zegt De Wever dat hij een onafhankelijke Vlaamse staat wil. En om dat uit te leggen, vliegt hij eerst naar Londen. De Wever kent immers de geschiedenis. Engeland zal de eerste staat zijn om de onafhankelijkheid van Vlaanderen te erkennen en Frankrijk zal er geen bezwaar tegen hebben. Ik wens dus het volgende scenario: een onafhankelijkheidsverklaring van Vlaanderen, een vreedzame onderhandeling over de scheiding en over het lot van Brussel, en Wallonië bij Frankrijk.’ Daar ga ik volledig mee akkoord (lacht).”

STIJN DERUDDER

VERDELING STAATSSCHULD BELGIË

“Artikel 40 van de conventie van de VN over erfopvolging van een staat wat betreft de bezittingen, archieven en staats schulden, stipuleert dat de verdeling van de internationale schuld - binnenlandse schulden komen hier niet ter sprake - naar billijkheid moet verlopen, rekening houdend met de activa die naar de opvolgingsstaat gaan. Maar die conventie is niet van kracht en België heeft ze niet ondertekend. Dat houdt in dat de modaliteiten van de verdeling van de Belgische internationale schuld niet volgens internationaal-rechtelijke en dus voorzienbare regels zouden verlopen, maar na afspraken tussen de opvolgingsstaten, en dus onderhevig zouden zijn aan de onderlinge krachtsverhoudingen van dat moment.”